

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a laptulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetűri hirde-
tésnél olcsóbb. Nyitlter
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Farsangi jámbor elmélkedés.

Jókainak egy nagy igazmon-
dása: Magyarországot elő-
ször elfoglaltuk fegyverrel,
most másodszer meg kell
hódítanunk magyar kultu-
rával; első elfoglalói voltak
a vezérek, mostani meghó-
dítói lesznek a néptanítók.

A feladat nagysága s a
cél magasra emeli a mag-
yarant sejteti, hogy itt nép-
tanítók alatt mindazok ér-
tendők, a kik a népet vezetni
vannak hivatva. Lehetetlen
félreismernie a jelenkor törté-
nete és államalakulásai iránt
érzékkel bíró férfiak azon
fenséges célt, melyet az 1879-iki
XVIII. t. c. ideálul tűzött s melynek
megvalósodása kell, hogy szív-
kövön fekdjék mindazoknak,
a kik óhajtják, hogy Magyaror-
szág a második évez-
redet szerencsésen inauguralja
magának.

Ezen látnoki szellemben alkotott
törvény azonban célját elérni
kevésbé fogja, sőt a számtalan
akadály miatt sok helyütt alig
is közelít meg, ha minden arra
hivatott ember nem iparkodik
vállvetve előkészíteni a talajt,
az áldásos eszme megtermékenyítésére.

Népet másképp mint a maga nyelvén,
éretté civilizálni szabad országban
nem lehet. Hazánk pedig a
nemzetiségek tarka keresztede-
séből alakult. Nem akarja senki,
nem is szabad arra törekedni,
hogy őket nyelvüktől megfos-
szuk. Hiszen éppen olyan édes
és drága mindenkinek a magáé,
mint a milyen nekünk a miénk.
Azonban a történelmileg öröklött
joga a magyarnak, mint államalko-
tató nemzetnek; továbbá a polgári
jogok és köteleességek gyakorlá-
sára való ránevelés érdekei; végül
az a nagy előny, mely az állami
nyelvnek, mint általános érintke-
zési eszköznek egyetemes virág-
zásából szembeszökőleg hár-
malkik; tehát csupa magas tekin-
tetek parancsolják, hogy a ki e
hazában él, abban jogait élvezni,
kötelességeit öntudatosan teljesi-
teni akarja, az tanuljon meg magyarul.

Maguk a nemzetiségi ultrák, az egész
művelt külföld s a vonatkozó
esetekben világszerte uralkodó
praxis elősmeri, helyesli, szentesi
ezen állami intézkedést. Az állam
azonban csak a célt tűzte ki, csak
körvonalait és fővonásait jelezte
a jövő Magyarországnak képe-
nek; annak kiszínezését a társadalomra,
annak ügybuzgó vezetőire hagyta.

Mert — hiába tagadnók — a magyar
nyelvnek az elemi iskolák utján
való elterjesztése csak úgy lehet
eredményes, ha a gyermek azon
korban, melyben a nyelveket
úgyiszólván csodálatra méltó
könnyűséggel szedi magába,
alkalmoz és módhoz jut játszva,
öntudatlanul sajátítani azt
el magának. Az elemi iskola
állami megszabott tantervvel,
határozott tancéllal bír. Meg van
benne szabva azon ismeretek
köre és összege, melyek a köz-
polgárnak legszükségesebb
tudnivalóit tartalmazzák.

Ha tehát az ezeknek elsajátítására
rendelt időt akármilyen fontos
és szent mellékcélok elaprózzuk:
vagy a lényeg, vagy a mellékcél,
vagy — s ez tapasztalatilag a
rendes eset — mind a kettő fog
szervenvedni. Ne csináljunk
tehát titkot abból, hogy az elemi
iskola vegyes vagy idegen ajkú
helyeken csak akkor teljesítheti
sikerrel kettős missióját, ha célszerű
előkészítő intézménnyel kap-
csolatban áll.

Ezekre tekintettel az idézett
törvény intenciója, vonatkozásban
a népiskola paedagogiai feladatára,
ha alakilag nem is, de értelmileg
határozottan föltételezi és meg-
kivánja, hogy a népiskolának
előkészítő intézetei legyenek.

Ezek az óvodák.

Másszor volt már alkalmunk
azoknak nemzetgazdasági fontosságát,
a nép érdekek szempontjából
felfogott megbecsülhetlen hasznát
és pénzügyi oldalait megbeszél-
ni. Most csak azok paedagogiai
szükség voltára utaltunk és a

folyó farsang alkalmából láttuk
jónak reájuk a közfigyelmet
újra felhívni.

Mulatnak, táncolnak mindenfelé,
sok helyütt közcélok, és még
mindig sok helyütt egyes zse-
beknek javára.

Nem lehet feladatunk egy nemes
cél ellen sem felszólalni; azon-
ban nem habozhatunk kijele-
ntésében annak, hogy nincsen,
nem is lehet a nemzet boldogulá-
sával szorosabb kapcsolatban
levő és sürgősebb, magasabb
cél, mint minden községben
állandó óvodát teremteni. Ezt
ajánlja a legjogosabb és leg-
tapintatosabb önzés. A mely
község óvodát állított, az jól
tesz a szülőkkel, a csecsemőkkel,
a hazával; az oly szellemi
magot szór el, mely, mint a
mustár, parányi ébrényből
terebélyes fává növekedni
kezd. Az mintegy új honfoglaló,
hódít meg a magyar házá-
nak egy nyelvét, a nyelvvel
szívet, a szívvel szeretetet. Az
képeséget ad a serdülő gyer-
meknek arra, hogy jogait és
köteleességeit helyesen értő
polgárrá fejlődjék.

Megyénkben harmadfélszáz
nem tiszta magyar ajkú iskola
van. Községeink elég vagyono-
sok. Tegyük meg hazafiai köte-
lességüket. Ha mindenhol csak
a pap, tanító, jegyző apostol-
kodik is ezen szent ügy mellet-
t, tekintve a mulatásra való
általános hajlamot, kevés fárad-
sággal sok eredményt lehet
elérni.

A nagy Széchényi az akasztó-
fára ítélnék is meg kívánt
bocsájtani, csak hogy ne fogyjon
a magyar; büszkén vallarja
tehát magát az ő mágusi szelle-
me örökösének mindenki, a ki
ártatlan csecsemőket segít
felnevelni, a hazai nyelv
ismeretében és szeretetében.

Mert: »Nyelvében él a nemzet.«

Hírek.

Személyi hír. Haynald Lajos
kalocsai bíbornok-érsek f. hó
20-án a fővárosból székhelyére
utazott.

A vallás- és közoktatásiügyi m. kir. miniszter,
Bugarszky József és Jankovics Sándor c. uroghí, Di-
mits Dusan felső-kovvli, József Kuzman és Steiger
Gusztáv kátyi, Dokits Sándor mosorini, Mitilov János
titeli és Cseszlyvándor szabályai községi tanítókat,
jelen állásukban végleg megerősítette.

A szabadkai ügyvédi kamara részéről ezennel
közölni tétetik, hogy dr. Pataki Mihály csantavéri
ügyvéd, Bács-Bodrogh megye árvaszéki ülnökévé lett
megválasztása folytán, saját kérelmére a kamara
lajstromából kitöröltetett. — Dr. Vaally Emil kulai
ügyvéd a kamara lajstromába felvétetett.

A temesvári pénzügyigazgatóság a városunkban
jól ismert Papp Döme volt kataszteri segédbiztost a
lugosi kir. adóhivatalhoz VI. od osztályu számtiszté-
nevezte ki.

Az országgyűlés közgazdasági bizottsága e hó
25-én tartott ülésében a szabadka-bajai vasút ügyét
tárgyalta.

A bajai járás jegyzői kara, ujonnan választott
szolgabírája Latinovits Gyula üdvözlésére e hó 21-én
az előjárók, egy lelkész és orvosok legnagyobb
számának kíséretében megjelent a szolgabírói hivatal-
nál a hol is Rehák Nándor báhmonostori jegyző me-
leg szavakkal fejezte ki, a járás többi jegyzői, előjár-
ói és megjelentek nevében örömet megvalósztatása
föliott s kérte ki pártfogását, mit is Latinovits Gyula
szolgabíró megígérve, megköszönte az iránta tanu-
sított tisztelet nyilvánítást, ezután Rehák Nándor,
Sculitéy László tb. szolgabíró üdvözölte a járás ne-
vében, ki azt szintén megköszönvén általános ismer-
kedés következett. A járási jegyzői-kar, előleges meg-
állapodás folytán eme nap tökéletes megünneplése
kedvéért, általuk fedezett költségen, Baja város „Bá-
rány” vendéglőjében bankettet rendezett, hol is a
szolgabíró, a szolgabírói hivatal többi személyzete,
járási jegyzők, előjárók, lelkészek s orvosokon kívül
meghívottak voltak Baja város polgármestere Drescher
Ede, apát-plébános Berényi Dániel, ugy Rácz József
kir. járásbíró és Pochner Ferenc kir. adóhivatali
pénztáros, összesen 40-en. A válogatott ételek és ita-
lok fogyasztása alatt Dankó Gábor kellemes ze-
néje villanyozta a kedélyeket, a mint azt tapasztal-
tuk is a sűrűn következett felköszöntőkből. Leg-
először emelt poharat Latinovits Gyula szolgabíró
főispán ur ő méltóságára, a melyet nagy éljenzés kö-
vetvén, megkezdődtek a többi felköszöntések is u. m.
Berényi Dániel, Latinovits Gyula szolgabíróra, Láng
Márton csataaljai esperes, ugyanarra; Latinovits Gyula
szolgabíró Berényi Dániel és Láng Mártonra; — Re-
hák Nándor báhmonostori jegyző, Berényi Dánielre;
Vlahovits Mária báhmonostori plébános Drescher
Ede; Drescher Ede a községi bírók közé állva, úgy-

mond „Collégáim között” reájuk, Paul József szánto-
vai jegyző kedélyesen Rácz József járásbíróra, Láng
Márton Pochner Ferenc; Pilger Nándor vaskuti plé-
bános, Schmausz Endre alispánra; Vlahovits Mária a
járási jegyzőkre; dr. Révész Benő, Bács-Bodrogh me-
gye bizottsági tagjaira, mint választó közönségre, hív-
vel és lelkesedéssel; Latinovits Gyula a bajai járás
jegyzői és előjáróira. — Ezután Rehák Nándor indít-
ványt tesz, hogy főispán ur ő méltósága, Schmausz
Endre alispán és Karácson Gyula főjegyző uraknak
üdvözlő távirat küldessék, mely lelkesedéssel, éljenzés
zápora és pohár ürítéssel elfogadtatott s teljesített.
— Még felköszöntette ekkor Berényi Dániel az orvo-
sokat, mint szellemi collégáit és a szolgabírói segéd-
melyzeteit a melyre Dankó a „Jutok-e még eszedbe”
nótát húzta. — Így az ebéd vacsora felé véget ért s
lassu poharazás mellett folyt a mulatság, a mikor is
egymástól bucsút véve, kisebb társaságokra oszolta
próbálgatták folytatni a sikerült mulatságot, a mely
többeknél meg is virradt a következő napra. . . .

Az új ötveneseket csak február 15-én bocsájtják
ki, de leírását már közlik a következőkben: a pénz
középen van a címer; a pénz alapja kék, kerete barna
cífrakkal; a címet négy gyermekalak övezi körül,
allegorizálva a kereskedelmet, ipart, földművelést és
bányászatot. A középtől jobbra és balra áll arab szá-
mokkal az 50. A papírpénz egyik oldala magyar, má-
ik német.

Kilépes. Róka József, észak-bácskai 4 ik honvéd-
zászlóaljbeli szab. áll. főhadnagy végkötelezettsége
teljesítése után tiszti rendfokozatának megtartása nél-
kül 1883. évi december 31-ével a honvédség kötele-
kéből kilépett.

Zentan Spitzer Ignác gőzmalom készült építeni.
Petrovostellon a gyógyszerár május 1-én nyílik
meg. A személyes jogot Balogh György, ottani szü-
letésű, jelenleg eszroghí gyógytárbelő kapta meg.

F. hó 22-én igen érdekes importot láttak a bez-
dáni-utea lakói, a mennyiben Rasztináról egy hat ökr-
ös szekéren két béres egy ökröt vontatott a zombori
vágóhidra. Az ökrön betegség jelei nem mutatkoznán,
az állatorvos elég könnyelmű volt annak levágatását
megengedni s csak akkor vette észre, hogy botnak
ugrott, midőn az erélyes városi alkapitány a másod-
tiszi orvossal megjelenvén, a marha husát élvezhe-
tetlennek deklarálta és konfiskálta. Különös fogal-
maik lehetnek a városi nép gusztsáról azon pusztai
uraknak, a kik a helyett, hogy az ilyen jószágot bé-
resek közt szeldelnék fel, ide a városba küldik. Re-
méljük, hogy ezen siker után nem küldik.

Engler Kálmán szabadkai kereskedő eljegyezte
Kohn Róza kisasszonyt Kaposvárott.

A szegedi kir. pénzügyigazgatóság a bajai m.
kir. dohány nagyáruda kezelési jogának adományoz-
ása tárgyában, f. január hó 31-én Szegeden a pénzügy-
igazgatóság székhelyiségében versenytárgyalást tü-
zött ki.

Zentan f. hó 27-én Ráday-ünnepély lesz, melyen
Tóth Lajos saját alkalmi költeményét szavalja; Me-
rényi Dezső ügyvéd pedig emlékbeszédet olvas fel.
Ujból is figyelemztetjük az érdekelteket a gazda-
sági egyesület vasárnapi választmányi ülésére.

Az ipariskolat az utóbbi időben az inasok töme-
ges látogatják.

A beálló magyar szini évadra Bittermann Nán-
dornál még egy pár páholy iránt lehet rendelkezni.

Hogy a fővárosi u. n. világlapoknak milyen jól
informált levelezői vannak, mutatja a „Pester Lloyd”
tegnapi száma, melyben valami későn ébredő levelező
csak most értesíti a lapot, hogy Vundszám Ferenc fél
év előtt fiatal kora miatt meg nem erősített, bár
megválasztott jegyző ellen e miatt a belügyminiszter-
hez felfolyamodás intéztetett.

A megyénkbeli Vargay Ferenc budapesti ügy-
véd ellen, a kit a budapesti kir. törvényszék a büntet-
őt. 401. §-ába ütköző magánokirat hamisítása miatt
helyezett vád alá, tartatott meg a végtárgyalás. A
vádatározat szerint 17 darab különféle összegekről szóló
váltót hozott Vargay hamisítva forgalomba. A váltók
a budapesti kir. kereskedelmi törvényszék előtt bepe-
resítettvén, kitünt, hogy Vargay Ferenc elfogadvány-
nyain a kibocsátói és forgatói aláírások hamisítványok.
Lefoglaltatott ennek folytán bünelként 8 db egyen-
kint 200 frtról, egy db 100 frtról, egy 180 frtról, 3
db 300 frtról, 2 db 400 frtról szóló váltó, melyeket
váltott több hirhett uszorásnál értékesített. Vádlott
a 21-iki végtárgyalás folytán a hamisításokra nézve
beismerő vallomást tesz. Mikor a hamisítás felfedezte-
tett a vádlott Budapestről eltűnt, azonban később
maga jelentkezett az ügyészségnél és azóta vizsgálati
fogságban van. A károsultak előadása szerint Vargay
az általa forgalomba hozott váltókra alig kapott 50—60
százalék pénzt, mely összeget kamatokban és prono-
gáció díjak fejében vissza is fizetett. Hets Ödön védő
ügyvéd kérdésére több panaszos kénytelen beismerni,
hogy ő a váltók értékét ékszerekben adták a vád-
lottnak 10 havi fogságra ítéltetett.

Vadász József m. kir. pénzügyi titkár és zombori
kir. adófelügyelő helyettes, a m. kir. pénzügyminiszter
által Bereg és Ugocsa megyék kir. adófelügyelőjévé
neveztetett ki.

Kiss Ádám, helybeli jónevű mészáros, szerdán nagy részvét mellett temették el.

A Müller-Speizer féle bűnfenyítő ügyben csütörtökön 12 órakor hirdette ki Hettesheimer albiró Ó Felsége nevében az ítéletet, mely szerint vádlott Speizer Gusztáv, 35 éves, nőtlen, magázó, a B. t. k. 301. §-ba ütköző könnyű testi sértés vétségében büntetésre ítélték; ezért a 91. § alkalmazásával, a B. t. k. 302. §-hoz képest az ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó egy napi fogházra és a 27 §-ban körülírt célokra fordítandó 10 forint pénzbüntetésre, nem fizetés esetében az 53. § alkalmazásával további egy napi fogházra ítélték. A vádló nevében távollévő ügyvédjének helyettese, dr. Schuller Simon, vádlott pedig a saját nevében fellebbezett.

A bulkeszi takarékpénztár részvény-társaság II. rendes közgyűlését f. évi február hó 13-án tartandja hivatalos helyiségében.

Titel. Városunkban a kaszinói bál jövő hó 2-án tartatik meg a kaszinó helyiségében. — Amint halljuk nagy az érdeklődés. — A rendezőség — élén Lakner Lajos kaszinói igazgatóval, — a bál fényességének emelésére és a kaszinó alapjának növelésére mindent elkövet, hogy jusson is, maradjon is. — Siker koronázza fáradozásait! — A szerbek három királyának virradójára Mosorinban egy asszonyt halálra vertek.

Az újveji üdvözlések megváltása alkalmából főispán ur ó méltóságával 1883 évi december hó 26-án 21970. alispán szám alatt kibocsájtott felhívás folytán a megyei árva és szeretetház alapjának gyarapítására adakoztak: Sándor Béla ur ömiga 20 frt, Schmausz Endre 10 frt, Karácson Gyula 5 frt, Zákó Péter 5 frt, Mihályi János 5 frt, dr. Rátay József 5 frt, Hruby Mihály 2 frt, Sztójácskovic Miklós 2 frt, dr. Pataki Mihály 2 frt, dr. Drakulics Pál 2 frt, Preszburger Sámuel 2 frt, Osvári György 1 frt, Vadász József 1 frt, Tarnoveczky Szilárd 1 frt, Szedélyi Ede 1 frt, Stverteczky Ferenc 1 frt, Mártonfy Károly 1 frt, Ertl János 10 frt, dr. Offenheimer Vilmos 5 frt, Hajdúcsanak Manó 5 frt, Ribovics András 5 frt, Eiman Károly 1 frt, Goldscharek József 3 frt, Oszwald Pál 2 frt, dr. Sági Samu 3 frt, Tripolszky Gyula 5 frt, Kovácsy Kálmán 3 frt, Kohut Henrik 2 frt, Diószeghi Samu 1 frt, Vojnits Pista 3 frt, Karvázy Dóci 3 frt, Hauke Imre 2 frt, Halm Ervin 1 frt, Müller Konrád 1 frt, Pece Péter 2 frt, Varga Gergely 1 frt, Bosnyák János 1 frt, Kovács Sándor 2 frt, dr. Altföldy Gedeon 5 frt, Hubai Mór 1 frt, Dobák Béla 3 frt, ifj. Vározy Károly 3 frt, Schneberger János 2 frt, Schlagetter Gyula 5 frt, Fülöp Kálmán 2 frt, Strasser D. Lipót 1 frt, Tápay Péter 3 frt, Pollák I. Simon 5 frt, Zsupánszky Lyubomir 5 frt, Zsigmond Gyula 2 frt, Pencz Ádám 2 frt, dr. Milkó Ignác 3 frt, Poppovits Szilárd 5 frt, Zányi József 1 frt 50 kr, Szalay Károly 3 frt, Horváth József 1 frt 50 kr, Sinkó Mihály 1 frt, Szemző Mátyás 10 frt, Haar Samu 1 frt, Koch József 1 frt, Kármán József 3 frt, Poppovits Dusan 5 frt, Szécsényi Jenő 2 frt, Ribiczey Béla 5 frt, Lelbach Péter 5 frt, Vámoser Nándor 5 frt, Bodnár Imre 5 frt, Bertolino Sándor 1 frt, Latinovics Illés 15 frt, Szalay Károly 5 frt, Cseh Ervin 5 frt, Kleiner Adolf 2 frt, Karl Bálint 5 frt, Jusits Lajos 1 frt, Kaits József 2 frt, Fischer Nándor 2 frt, Berecz Károly 3 frt, Eijl József 2 frt, id. Mihelsz János 10 frt, Milassevits Antal 2 frt, Pávlovits Izidor 1 frt, ifj. Auer Ferenc 1 frt, Schmausz Ferenc 5 frt, dr. Molnár István Lajos 5 frt, Bittermann Nándor 5 frt, ifj. Auer Ferenc 2 frt, Szaich Ferenc 1 frt, Tárcazi Mór 1 frt, Kapetánovics János 3 frt, Dörner Márton 1 frt, dr. Révész Benő 2 frt, Kuluncsits Ágoston 1 frt, Tripolszky László 5 frt, Matkovits Lajos 5 frt, Rezsnyai Aurél 2 frt, Vojnits Máté 1 frt, Császár Péter 5 frt, Pendl Adorján 1 frt, ifj. Zvipp György 1 frt, Fratricsevics János 1 frt, Zsótér Akosné 1 frt, Kiss Abel 3 frt, Balassa György 20 kr, Kiss Lajos 2 frt, Buday Gergely 1 frt 30 kr, Engelberger Benő 1 frt, Artinger Ferenc 1 frt, Bogyó Odón 50 kr, Theisz Gyula 50 kr, Janik Márton 1 frt, Rozenberg Mór 5 frt, Kelemen János 5 frt, Dudvárszky Gábor 5 frt, Gombos Béla 2 frt, Bieliczky Gyula 2 frt, Nagel Nándor 2 frt, br. Rédl Béla 5 frt. Ezen adományokból tehát a mondott célra, a mai napig összesen befolyt 364 frt 50 kr, azaz háromszázhatvan négy forint ötven krajcár. Zomborban, 1884. évi január hó 22-én. Schmausz Endre alispán

A m. kir. belügyminiszternek f. évi 150. számú rendelete az új magyar „Gyógyszer-árszabvány tárgyában.” Jelen új magyar gyógyszer-árszabvány körül, mely 1884. évi január hó 15-én lépett életbe, a következő határozatok állapították meg: 1. Minden gyógyszerész kivétel nélkül, valamint minden orvos és sebész, ki a fennálló rendeletek alapján házi gyógyszer-tartására van jogosítva, 1884. évi január hó 15-től fogva, a vények árának megszabásánál szorosan ezen arszabványhoz tartozik alkalmazkodni. 2. Azon szerek, melyek a gyógyszerkönyvben írtel vannak jelezve, nemkülönbén minden hasonló hatású szerek, csak a gyógygyakorlatra jogosított orvos, sebész vagy állatorvos által szabályszerűleg kiállított vényre adhatók ki. 3. A gyógyszerek mennyiségére és minőségére nézve szigorúan az orvosi vény szerint készítenők el; a kiállítás, ha a vényen azon megjegyzés foglaltatik „fiat expeditio simplex”, csakis az edények, tartályok és borítékok legelőszöb tételeinek felszámításával teljesítendő; a rendelő orvos vagy az illető félnek kívánatára azonban a kiállítás díszesebben is történhetik. 4. Nadályokat minden gyógyszerész köteles tartani; az ezekre megállapított ár azonban semmi levonás alá nem esik. 5. Tilos oly vények elkészítése, melyeknek rendelési módjából az orvossal fennálló titkoszerű egyetértésére lehetne következtetni, milyen például „secundum meam praescriptionem” s több efféle. 6. Minden vényre, mely szerint valamely gyógyszer elkészítettet kiadatik, az ár számokkal olvashatólag feljegyzendő. Nyilvános alapok rovására kiszolgáltatók vények árának megszabásánál azonban, ugyszintén az illető magán-félnek kívánatára is, a vényre az ártételek egyenként jegyzendők fel. Oly egyes vénytétel, mely egész krajcárt nem tézen ki, egy egész krajcárba számítható; ha azonban egyes személ vagy több krajcáron felül még krajcártört is jó számításba: ak-

kor az, ha 0.5 alul van, elhagyandó; fél krajcár pedig, vagy az azon felüli krajcártört, egy egész krajcárba számítható fel. Ki a vény árát kiszámítja, felelősség terhe alatt köteles azt neve sajátkezü aláírásával, és a gyógyszer-tartó jelvényével ellátni. A használati utat sítást (signatura) pedig a gyógyszer készítő egység látja el, szintén felelősség terhe alatt a kelettel s neve aláírásával. 7. A vényeknek a megszabott áron alul adása meg van engedve; ily esetben a leszállított árnak, úgy mint a rendesnek fel kell a vényre jegyeznie, magától értetvén, hogy a leszállított áron kiszolgáltató gyógyszernek tökéletes mennyiségűnek kell lennie. 8. Házi gyógyszer-tartására jogosított orvosok és sebészek tartoznak minden néven nevezendő szereiket, megrendelési könyv alapján nyilvános gyógyszer-tartárból megszerezni, s ezen megszerzést a kiadó gyógyszerész által igazoltatni. E mellett az ármérséklet az illető orvos és gyógyszerész kölcsönös egyezkedésének hagyatik fenn. 9. Bizonyos gyógyszer-mennyiségeken felül, a jelen arszabványban kiszabott csekélyebb ár, az állatgyógyászatnál előforduló bármi kis gyógyszer-mennyiségű rendeléseknél is, mindenkor megtartandó. Itt munkadíjt számítani nem szabad. 10. Minden oly gyógyszer-mennyiség, mely a vényen felszámításba jó, de az orvos által mennyiségileg világosan és tüzetesen meghatározva nincsen, például „quantum satis”, a gyógyszerész által jegyzendő fel a vényre. 11. Minden oly szer, mely a jelen arszabványban fel nem véteztet, a vényeken akként számítható fel, mint az arszabványban foglalt egyéb hasonlú és hasonló beszerzési értékű szer. 12. Ezen határozatok átbágása, a mennyiben büntetett vagy vétség nem képez, kihágásnak tekintendő, és minden egyes esetben 100 forint bírsággal büntetetik. Kelt Budapesten, 1884. évi január hó 1-én. Tisza Kálmán, s. k.

Titel. A napokban az a furesz hír kapott szárnyra, hogy az itteni gyógyszer-tartó vezetője Lakner Lajos okl. gyógyszerész, rossz gyógyszert készített volna, mely a betegeknek nem hasznára, de sőt kárára lett volna. Már a hír magában véve elég complicált, hát ha még az ember a rossz nyelvek csacsogására hallgat, akkor meg kisémet tud keveredni a sok kacsa mende monda közül. Lakner Lajos már tizenkilenc éve működik a pályán és pedig mint a fardás-gála jutalmául megszerzett kitűnő bizonyítványok mutatják, — mindenütt a legnagyobb szakavatottsággal, pontos figyelemmel és elismerésre méltó díszrelel járt el kötelességének hű teljesítésében, nem ismervé fáradságot sem éjjel, sem nappal. — Nálunk körülbelül két év óta vezeti a gyógyszer-tartó és ezen idő alatt is csak túl buzgó fáradozásairól és törvény-szabta kötelességéről tanuskodott és tanuskodik jelenleg is, minden jó érzelmi egyén öröme. A leg-szolidabb életmódot folytatva, tisztán hivatásának él, úgy hogy tán a sarga irigység se tudna gáncsoló okokat működése ellen felhozni. — Mindenki szereti, tiszteli és becsüli őt. — Valóban mesének tünik fel az egész dolog. — Ez nem lehet más, mint olyan Foedrus féle: „Lupus et Agnus” című mese. — Szeretjük hinni, — mert úgy tudjuk, hogy a kellő lépések megtették a valódi tényálladék kiderítésére, — hogy Lakner L. ezen rosszakaratu misztificatiot mihamarabb visszatorolja, és a légben röpködő kacsnak szárnyát szegve, az eddig beléje helyezett bizalmat nemcsak meg nem dönti, de részünkről még jobban kivivandja. — Eppen midőn e sorokat írom, hallomás szerint egy közbe jött szakembernek, — a beteg saját bátyjának, ki szintén gyógyszerész, megjelenése, nagyon a minimális fokra szállította le ezen badarságot, a mennyiben kijelenté, hogy az orvosság a recept szerint jól volt elkészítve, és azt továbbra is alkalmazza. — Igazság jöjjön el a te országod!

A nöegyleti balra már eddig több mint 300 belépőjegy kelt el. Ez lesz Zomborban ez idényben az egyetlen nagyobb táncvigalom; a környékről is számosan vettek belépőjegyeket. Erkölyszék egy frtjával és egy pár páholy még rendelkezésre áll.

Értesítés. A zombori t. iparosok iparcsoportok szerint e hó 28., 29. és 30-án mindenkor esti 6 órakor tanácskozni fognak Bittermann Nándornak, a zombori helyi bizottság elnökének házában az országos kiállításban való részvétel tárgyában. E hó 28-án a fa és vas iparral foglalkozó iparos urak, névszerint az asztalos, ács, bográn, esztergályos, kádár, műtakács, lakatos, rézműves, kovács, késes, szerkovács, bádogos, puskás iparágakkal foglalkozók közül azok, kik a kiállítás iránt érdeklődéssel viseltetnek, tisztelettel kéretnek a mondott helyen és időben való szives megjelenésre. A többi iparágak e hó 29-én és 30-án fognak ugyancsak Bittermann Nándor házában a kiállítás érdekében értekezni; és pedig 29-én a cipész, csizmadia, szabó, szűcs, kesztyűs, timár, kárpitós, szijgyártó, köteles, kalapos, paplanos, harisnyakötő, ruhafestő; e hó 30-án pedig az aranyműves, órák, könyvnyomdász, könyvkötő, kosárkötő, kefekötő, fésűs, kőfaragó, fazekas, üveges, molnár, cukrász, pék, mézesbábos, szappanos. Midőn ezt a helybeli t. iparos urak becses tudomására hozom, egyben felkérem, hogy a megnevezett iparágak művelői közül mindazok, kik a kiállítás ügye iránt érdeklődnek megjeleni sziveskedjenek, mert ezen gyűléseken nemcsak általános megbeszélések lesznek, hanem mindenkinek a legcsekélyebb részletekig terjedő felvilágosításokkal szolgálni hazafias és kedves kötelességemnek fogom tartani. E tanácskozások után és a vidékről beérkezett jelentések átvétele után, a megye érdekeit általában és e kiállítás ügyét és sikerét különösen szíven hordó főispán urnak, Sándor Béla óméltóságának elnökléte alatt lesz megtartva a kerületi kiállító bizottság értekezlete. Remélhető, hogy ez értekezleten nemcsak a vidékről, hanem Zomborból is szá-

mos bejelentést lesz szerencsém előterjeszhetni. Az ügyet a hazafias érzelmi iparos urak szives figyelmébe ismételen ajánlani bátorkodom Zombor, 1884. január 23-án. Dr. Margalits Ede kiállítási kerületi titkár.

Uj zenemű. Mener és Schleuning zeneműkereskedésében Szegeden megjelent: „Polonaise brillante” Moor Manótól hegedűre és zongorára. Ára 2 frt.

A fenti műről a következőket hozza többek közt a „Szegedi Napló” szerkesztője:

Úgyes hangverseny darab jelent meg a napokban Mener és Schleuning szegedi zeneműkereskedők kiadásában. A mű szegedi termék és Moor Manó zenedei tanárunk szerzeménye; címe: „Polonaise” hegedűre és zongorára. — A Polonaise habár kezdő műve, de buzdításra méltó, szép tehetségre és kellő zenedei készletre vall. — A Polonaise lágy D-ben indul lendületes, erélyes thémával, mely brillians hegedüröppentyük fényében vezetettik, hálás kádenációval a lassu középtételig. A Polonaise Daubratszki Viktor zenedei hegedűtanárnak van ajánlva. A mű megérdemli a zenebarátok figyelmét és méltó helyet foglalhat el a hangverseny-literatúrában.

Zenta, 1884. január 22-én.

„X. Y. országgyűlési képviselőjelöltünk megválasztása több, mint bizonyos.” A kifocamodott logika ezen telivér példánya szokott ékeskedni követválasztások alkalmával a fővárosi lapok táviratai között. — A választás megtörténvén, kitűnik, hogy a több, mint bizonyos megválasztás csúfos vereséggel végződött, vagy a honboldogító jelölt, látva az elenyésző kisebbséget, nagylelkűen visszavonult a küzdteréről. — A csúfos bukás érzetének befolyása alatt megeresztli a több, mint bizonyos megválasztás híret urbi et orbi fennen hirdető nagyszájú kortes a következő táviratot: „X. Y. képviselőjelöltünk megválasztásának ügye a legutóbbi napokig több, mint bizonyosnak volt tekinthető. Az utóbbi napokban azonban a kormány minden csatlósa mozgósítva lett, a hivatalos pressio minden nemét felhasználta szent ügyünk ellen, a legdurvább erőszakoskodás a leggaládabb lélekvasárlás által annyira vette, hogy jelöltünk — bár biztos sikernek nézett eléje — a világ romlottsága feletti fájdalomában visszavonult a küzdteréről. A választók azonban, szent ügyök igazságosságában rendíthetetlenül bízva, a választás ellen óvat emeltek. A választás megsemmisítése több, mint bizonyos.” — A választás után hat hétre a fővárosi lapok entreffillei között olvassuk a következő rövid értesítést: „A képviselőház igazoló bizottsága tegnap tárgyalta X. Y. képviselő választási ügyét. Minthogy azonban a választás ellen beadott kérvény alakilag hiányosnak, tartalmilag alaptalannak bizonyult, a bizottság egyhangulag X. Y. képviselőt végleg igazoltnak nyilvánította.” — Ezzel az egyes ízgága kortesek által oly nagy port felvert igazságos ügy utolsó jelenete is a szébbeli honboldogító hazafias fájdalomra lejtáztatott.

Az országgyűlési képviselő választásoknál lépteny nyomon előforduló fennebbi kis képet azért bőszítottam előre, mert nagyon valószínű, hogy az a mi képviselőválasztásunknál is elő fog fordulni azzal a lényegtelen csekély különbséggel, hogy a mi függetlenségi honboldogító jelöltünk nem nagylelkű visszavonulás, hanem valószínűleg a bukás rideg pházisán fog keresztülmenni.

Annak bebizonyítására, hogy sejtelmünknek van egészséges alapja, tegyük egy kis számításat. A választók száma 1725, ebből levonva az elkölözötteket, megholtakat és betegeket (225), marad 1500 választó. A választástól különféle okok miatt magát visszatartja 300, választani fog tehát 1200, vagyis annyi, a menyi nyi Zentán talán sohasem választott. A függetlenségi pártnak van maximum 100 embere olyan, a kiket eltántoritani nem lehet; ez az elem az, mely a fehérre is képes ráfogni, hogy fekete, csak hogy ő mint ellenzéki kipróbált hazafi tetszelegessen, ez az elem az, mely az értelmiséggel bármint nemes, hasznos ügyben folyton hadi lábón áll. A még hiányzó 500 választó megtérítésének, rábeszélésének nagy munkája tehát a kipróbáltakra vár, vagyis minden kipróbátnak öt választót kell elszédíteni.

Lássuk most a szabadelvű pártot. Ennek van az értelmiségből 100, az iparos osztályból 100, a földmívelő osztályból 100, vagyis 300 olyan hive, kik e pártnak meggyőződésből tántoritatlan hívei. Erre a 300-ra súlyosodik még 300 választónak rábeszélése, vagyis mindenikre esik egy s nem öt, mint a másik pártnál. S ha még hozzávesszük, hogy a szabadelvű párt 4 vagy 5 választón kívül az egész értelmiséget magának mondhatja, ha hozzávesszük, hogy a 116 izraelita választó közül alig 10 fog eltérni azon józan iránytól, melyet eddig következetesen követett, — ezeket figyelembe véve, azt hiszem mindenki beláthatja, hogy a f. hó 30-án megjelentő választásnál hasonlíthatatlanul több kilátása lehet a sikerre Gombos Gábor szabadelvű párti, mint Szabó László függetlenség párti képviselő jelöltnek.

Ha azonban a lármából, zajból szabad volna következtetni, városunk jelenleg olyan képet nyújt, hogy a viszonyokkal kevésbé ismerős vidéki Szabó Lászlónak egyhangú megválasztását szentnek hinné. Ezen nem is csudálkozhatunk, mert feledhetlen országgyűlési képviselőnk alig tette le fejét, a Szabó párt már megkezdte a nagy lármát, korteskedést s azóta mindennap szakadatlanul folyik a dinom dánom. Tegnapelőtt is Orbán Balázs szébbeli apostol jószolgáta zokogó fájdalomában, hogy az átkos közös-ügyes kormány által üzött rabló gazdálkodás hova-hamarabb végromlásba dönti a szeretett hony-hazát.

A szabadelvű párt minden zaj nélkül a párthoz illő komoly higgadsággal munkálkodik szeretett jelöltje megválasztásán.

Mielőtt tudósítom bezárnám, még egy körülményről kívánok megemlékezni, mely nagyon jellemzi a mi függetlenségi pártunkat.

Akkor midőn egy országos tekintély lépett fel a szabadelvű párt részéről, vagyis akkor, midőn az ellen-

pártnak vajmi silány reménye lehetett a sikerre, a függetlenségi párt Majoros Istvánt fellejtette s most midőn a Majoros pártnak némi reménye lehetett volna a győzelemre, nem Majorost, hanem Szabót lépteti fel. Hogy ezen eljárás mennyire magán viseli az illoyalítás bélyegét, ehhez azt hiszem nem kell kommentár.

r. l.

Baja, 1884 január 20.

Folyó hó 17-én tartotta Baja város törvényhatósága január havi rendes közgyűlését Jankovich Aurél főispán elnöke alatt, a bizottsági tagok szokatlan sokaságának jelenlétében. E közgyűlés oly viharos volt, a minő kevés szokott lenni; ugyanis az ülés elején, amint a polgármester a múlt évi közalapokról szóló jelentését kezdte felolvasni, a főispán által megszakított és többek hozzászólása után határozattá emeltetett, hogy ezen eljárás a törv. biz. tagjai és a nagyközönség között, kinyomatás után, szétosztatik.

Ez incidensből eredt vihar a közgyűlés végéig tartott.

Második tárgy volt a szorgalmas tisztviselők és cselédszemélyzet megjutalmazása és kiosztatott többek között 3—15 arany. Ez igen helyes intézkedés, mert az a szerényen dotált hivatalnok munkakétségéért, mert látja az elismerést fáradozása és munkásságáért. Ez ülésben lett volna a megüresült és egyesített tisztviselői állás is betöltendő, azonban, mert a főkapitány, kit ügyészül óhajtottak, elkészen adta be kérvényét, a főispán ur a pályázatot szabálytalanul kihirdetettnek declarálja.

Ezt előzőleg Tury Mátyás ur, városunknak 1874. évtől tisztviselője, ki működése alatt a legbuzgóbb és legkitartóbb szorgalommal és legnagyobb odaadással, mondhatni önfeláldozással vezette a város ügyeit, miután még múlt hóban leküszönt állásáról, a következő rövid beszédben búcsuzott el a törvényhatóságtól, melyet sokszor szünni nem akaró éljenzés szakított meg. A beszéd szövege a következő:

„Méltóságos Főispán ur! Tek. törv. bizottság! A városi t. ügyész állások egyesítése céljából, mint tudni méltóztatnak, állásomról lemondottam, az ujon rendszeresített és a mai közgyűlésen betöltendő tisztviselői állásra pedig, fennfőleg körülményeimnél fogva, nem pályáztam, és így tisztviselői kötelezettségem a tek. törv. bizottságban véget ért. A midőn tehát azon őszinte bizalom és támogatásért, mellyel Baja város igen tisztelt közönsége részéről találkoznék szerencsém volt, leghálásabb köszönetemet nyilvánítom, kérem a tek. törv. biz. tag urakat, miként engem továbbra is barátai jóindulataikban megtartani meggyeskedjenek. — (Zajos éljenzés) Méltóságos Főispán ur! Lehetetlen méltóságodnak pártatlan igazságos eljárásáért leghőbb köszönetemet nem nyilvánítanom, és szívem legforróbb érzetével hálát nem mondanom: adja az isteni gondviselés, melynek láthatlan működése az emberi társadalmat egyes kimagasodó egyéniségek bölcsesége által vezérli — hogy Méltóságod, mint városi közigazgatásunk bölcs vezére, igen díszes munkálkodásáért szeretett szülővárosom szellemi és anyagi előhaladására, egy szóval Baja város közönsége jólétének érdekében még soká; igen soká folytathassa! Eljen Méltóságod! Eljen Baja város közönsége!”

A hosszantartó, zajos éljenzés lecsillapultával Millásevits kir. közjegyző és többek indítványa folytán a távozó tisztviselőnek lemondása sajnálattal tudomásul vétetett és jónyíleg Tury ügyész urnak elismerés szavaztatott, melyet a főispán határozatképpen kihirdetett. Kiutalványoztatott ezuttal perköltség fejében 1100 frt, és mint biztos forrásból tudom, midőn hosszas kapacitálás után Tury ur hajthatlan maradt az ügyész állás újból elvállalására, 600 frt végkielégítést ajáltak fel. Valóban veszteség Tury ur távozta, mert szorgalmasabb, lelkiismeretesebb és pontosabb tisztviselőt hatóságunk aligha nyerhet, a mi pedig veszteség lesz a városra.

Ezután a főispán kérelmére Tury ur az ügyész állásnak, a választásig történő helyettesítését a közügy érdekében elvállalta, és óhajtott volna, ha ezt végleg megtartaná, azonban, mint biztos forrásból tudom, pályáznai nem fog.

A bikityi műutat, ha átvenni akarjuk, ezen nyaktörő állapotban kell átvenni, mert a miniszter nem látott okot, hogy annak kijavítására a megyét kötelezze. Ujabb teher semmi haszon.

A közjegyzői kényszer ellen Hont megye átirata a miniszterhez, pártolólág határozatot felterjesztetni.

Igen heves vitát keltett az, hogy a kereskedőknek szabályrendeletileg meglőn tiltva a gabonának a piacon kívüli megvétele. Szabad ipar van, ezt rendeltel meggátolni nem lehet már az eladók érdekében sem, mert az csak természetes, hogy az esetben, ha valamit kínálnak, sokkal alacsonyabb ár kapunk, mintha azt kéri tőlünk. A statutum újjáolgozása céljából egy, a kereskedőkből álló bizottság küldetett ki, s ezzel az ülés feloszlatott.

A mai napon tartotta a bajai önk. tüzoltó egyesület 12. évi közgyűlését a város házi nagytermében.

Pollermann Bertalan rövid szavakkal nyitotta meg az ülést, a mely után az igazgató választmány terjedelmes jelentése olvastatott fel, a mely szerint bevétel volt, az 1882. évi 297 frt 79 kr pénztári maradvánnyal 2475 frt 41 kr., kiadás volt 2410 frt 80 kr., lett pénztári maradvány 64 frt 61 kr.

A betegápoló- és segélyező pénztár 82 frt 6 krt bevételzett, mely a takaréktárban helyzetetett el.

A tüzoltó egyesület az elmúlt évben több adományban részesült, a mely a jelentéshez fűzött jegyzék szerint kitesz 553 frt 40 krt, azonban a pénztári kimutatás szerint, melyet a számvizsgálók is jóváhagytak, csak 472 frt 20 krt tesz ki. Hogy itt hol a tévedés, meg nem foghatom, mert a balance csakis a 472 frt 20 krral stimmel, míg ha, a tételként felsorolt s 553 frt 40 krt adományokat vesszük, akkor a pénztári maradvány nem 64 frt 61 kr., hanem 145 frt 81 kr., vagyis a balance 81 frt 20 krral differál.

Van az egyesületnek 89 alapító, 175 pártoló, 39 működő tagja és ezenfelül az 5 fizetett városi tüzoltó.

Az összes szerelvények és beruházások értéke kitesz 6421 frtot. Volt az elmúlt évben 6 tető tűz, 9 kéménytűz, 2 belső tűz, 1 pince és 1 széna tűz, összesen 19 tüzeset, míg az elmúlt években a tüzesetek

száma 60—70 között lavirozott. A kevesbedés oka a tüztorony, mert a tűz idejekorán észrevétetik, a segély nyomban ott teremhet a vést megakadályozni.

Az alapszabályok némi lényeges módosítása után dísztagok József főherceg 5 fensége választatott meg; majd a törzstagok lönek választva, ezt követőleg a tisztikar. Elnökké Pollermann Bertalan ur választatott meg.

Szégnyeltes jelenség ily városra, hogy 39 tüzoltója van, s annak sincs ruhája

Mégis csak lesznek bálók Szombaton a polg. öly. egyesület. 30-án az izraelita négyes tart táncvigalmat. Az időjárás egész áprilisi.

Nemo.

Zombor újabb épületei.

I.

Rövid itt tartózkodás után, idegen létemre is föltűnt azon élénk építkezés, mely a közelmúltban megváltoztatta városunkat külső megjelenésében. Mintha csak a régi, alig kihaltak helyébe jött mai — talán nem oly kedélyesen vig, de komolyabb és ami fő tevékenyebb — generációnk a város külsejét is, megváltoztalt szellemének megfelelően akarná átvaltoztatni.

Rége óta a jó világban, mikor még a vicispán, sőt még a főispán urak is néha-néha félredobva hivataluk fényes és méltóságos köntösét nagy dárídót csaptak a boldogult öreg Szabadvánál, biz akkor nem sokat adhattak a külső „mázra”. Jó bor, még jobb kedély s nem is vették észre, valjon teremben vagy csak fészerben vannak-e. Akkor sok jó ember fért meg egymás mellett kis helyen is. Ma pedig — mintha a jók jobbjai is csak illő távolságból szeretnének egymásnak szomszédai lenni — építnek hetedhét országra szóló vármegye palotát, olyat, hogy még a közgyűlésre hívó harang sem tülti be udvarát éles hangjával, pedig a pandur ugyancsak ráncigálja. Lassanként még a város háza sem lett ódon tornyával a vidéki bámulatának kizárólagos tárgya a piacon, majd csak inkább a kalapokon (?) épült új házat fogják nézni.

Igy elgondolkozva az idők változandóságán, az új épületek egész sora vonul el előttem, kihívó bírálatomot külsőleg tetszetős volta iránt. De mielőtt reám gyakorolt hatásokat elsorolnám, meg fogja engedni a tisztelt olvasó, ha az aesthetika rám nézve ugyancsak veszedelmes területéről egyet-mást összeböngészek, csak hogy magamra vállalt feladatomban biztosnak hitt kalauzokra tegyek szert.

Minden tárgy szép, ha tetszést gerjeszt. Tetszést gerjeszteni csak bizonyos, mindig szükséges tulajdonságokkal felruházott tárgy — épület — képes. Legelőször ezen kellékeknek az, hogy az épület rendeltetésével megegyező külsővel bírjon. Marennek hiányában sem szép a kolostor komorságát vigadó a fővárosban. De nevétségessé lesz, ha a külső a belsőnek oly ellentétet f-jezi ki, mint a görög templom alakjára épített istálló.*) Az egyezésnek pedig a külső által fölkellett hangulatban kell hogy legyen.

Ezen szabályból a külsőnek egységére jövünk, mert a belső összetartozó részeknek, külsőleg is kell hogy ezen összetartozandóságot kifejezésre juttassák; miután a belső egymagában befejezett egészet képviseli, a külsőnek is kell, hogy azt kifejezze. Ez a külső alak hatásának egysége.

De egység csak az esetben lehet, ha a részek egymással egy harmonikus egésszé olvadnak össze. A harmonia pedig az egyes részek egyensúlyát — egymás közötti egyenlő értékességét tételezi föl. Épületek egyes részeit — egymástól elváló — némileg tehát önállóbb — mezők, képezik; ezek értéke a nagyság és a pompájuk, díszítésük mérvé szerint fog változni. Az egyensúly szabálya leginkább a mértani szimétriában is szokott nyilvánulni, de hogy ez magában véve nem elegendő, mutatja tudományos akadémiánk példája. Szimétriája tökéletes ugyan, de egyensúly még sincs részei között. A középső kinyúló rész a szárnyakat egészen elnyomja, mert nemcsak hogy a díszítés pompája által van jobban kiemelve — de abszolút nagyságra is alighanem fölér a szárnyakkal. Tehát már az egyes részek egyenlősége értékre nézve föl van bontva. Vagy a szárnyakat kellett volna a díszítés különbségét megtartva nagyobbítani vagy pedig a középső mezőt kellett volna kissébbre venni.

Azt hiszem ezek után is láthatjuk már, miszerint a külsőnek szimétriája**) éppen nem megkövetelt tulajdonság. Sőt a német-alföldi renaissance kivitt épületek, rendszeren nélkülözni is szokták a mértani szimétriát; de az ily épületeknél aztán, annál szigorúabban kell betartanunk az egymástól igen különböző részek harmonikus összeolvadásánál azok egyensúlyát.

A díszítésre átmenve, azokat csak kellő helyen lehet és szabad alkalmaznunk. A decoratív elemek, saját szépsége mellett még az épület constructiójával és a belsejével teljes összhangban kell lennie. Ezt két szabályban hozhatjuk precízebb kifejezésre, ugyanis először a decoratív elem egy része mintegy a constructiv elemből fejlődjön ki; másodsor a többi decoratív elem pedig az üres síklapoknak az első szabályhoz tartozó elemek szellemének megfelelő tagolására szolgálhatnak csak.

Ez utóbbiak révén lesz oly gyakran a festészet és szobrászat a legszebb síkkel fölhasználva.

De ezen szabály ellen szeretnek leginkább véteni. Van ugyanis egy közkezen forgó törvényük, „a monumentálissá csinálás” ösmert szabálya. Mentől több fölözlopot ugratnak ki a falból, hogy a homlokzatnak massív, erősebb, tehát bizonyos imponáló külsőt adjanak. Rendszeren ügyetlen csalással válik, mert hiabavalóságukat ugysí ösméri mindenki, a jó érzéssel bíróra pedig csak a túlterheltség; az odargasztottság benyomását gyakorolja.***)

Tiszteben vezetőkül szolgálókat ezek-

*) Egy híres építő, ha jól tudom a berlini udvar számára készített ilyeneket.

**) A szimétria, részarányosság az épület azon tulajdonsága, hogy egy függőleges sík által két külsőleg egészen egyenlő részre osztható.

***) Boldogult Gregus Ágost felejtethetetlen tanárom oly szigoruan elítélt minden ilyen, a külső hatás kétsége végett alkalmazni szokott „csalást”, hogy a művészt (?) jellemgyöngöségének bizonyítékaként vette.

ben, talán nagyon is tantételszerűen elsorolván, átmenhetek most már tulajdonképeni tárgyamra, az újabb épületeink bírálására.

II.

Csodálkozhat a figyelmes olvasó, hogy hát ezek szerint a Csitaonica igen csinos épülete is a helytelenül díszített épületek közé tartozna. Korátsem, bár igen közel járt a megengedett határhoz. Az emeleten kiképzett oszlopeliefek csupán a mászrakozás egyhangúságot keltő síklapok tagolására szolgálnak csak. Es az, hogy olyan decoratív elemet, mint a constructiv oszlop utánzatából álló oszlopeliefeket, egyedül síklapok tagolására jó sikerrel tudott használni a tervező, vall annak kifejlődött szép érzékére. Az épület összes benyomása, mit a nézőre gyakorol, könnyed stíljénél fogva céljának teljesen megfelelő. Olasz renaissanceban, határozott utánzata egy olaszországi palotának; én ezzel nem akarom tervezőjét megróni, mert jobb jó utánzatot, mint rossz eredetű alkotni.

A most említett, olvasóköriünk, a kivitel finomsága és preciségével, valamint talán több eredetiségre valló külsejénél fogva is, fölül mulja. De eredetiségre ez is talán csak a részletek kidolgozásában mutat fel — de ezeket oly jó összhangba hozta az egészszel, hogy az épület ily modorban kivitt házak gyakorisága miatt alig elkerülhető chablonszerűséget épen nem mutat. Az összhang teljes, a részek elvesznek az egészben de csak azért, hogy az egész szépségét annál inkább emeljék.

Annál rosszabbul esik, hogy tárgyamtól eltérőleg egy nagy belső hiányát, ugyanis a ventilatio kezdetlenségét kell fölemlítenem. Különösen most télen, midőn a kör helyiségei — más szóval nemléteben — zsufolásig megtelnek, midőn uraink legtöbbje, a nap jó negyedrészt tölti ott el napról-napra — most volna, az általános panasza okot adó füst lehető eltávolítása végett, egy jó ventilatoria nagy szükség. Ez az állapot, nemcsak hogy nem egészséges — de nézetem szerint a kör méltóságával sem igen fér össze.*)

A takarékpénztár is teljesen sikerült. A földszint erősen — massivan tartva némileg monumentalis — míg az emelet könnyebb, de még mindig nyugodt hatást gyakorol. Mintha csak jelképezné, hogy szilárd alapon, szolid üzlet, áldást hozó tevékenység. A decoratív részek az összhangnak megfelelően egyszerűek és seholsem fölöslegessé. Különösen holdvilágításnál gyakorol valóban nagyon kellemes hatást a nézőre — mivel az egésznek markirozottságát a fény és árnyék nagyobb ellentéte még emeli. Megemlítem még hogy ablak kiképzései — különösen az egyszerűebbek — rendkívül sikerültek, egyszerűségük mellett is nemes alakot mutatnak.

Szemző Gyula urnak ugyane sorban lévő háza már nem elégti ki a nézőt. A sok és nagy síklapok így tagozatlanul üressé teszik az egész homlokzatot; bár nem tagadható el, hogy az egész bizonyos — hogy úgy mondjam — úri kinézetet visel magán. A külső színben kellő változatosság behozásával, talán lehetne kissé zord hatásán némileg enyhíteni.

Sikerültebb Falcione Gusztáv ur földszintes háza. Emlékeztet a római családi élet méltóságára, és ha melegebb, otthonosabb hangulatot is keltene, jobban kifejezve a magyar családi élet jellegét — tökéletesnek volna mondható. Csapásként nehezedik nagyon is közel lévő szomszédságával, a polgári casinóra. S talán ez is egy hibája.

Koszanics ur háza ügyes de chablonszerűleg dolgozó kére vall, míg Falcione Lőrinc ur új háza az említett alig érdemi meg. Sajátságos külseje, részben az alapítvány-ház némi nem sikerült utánzata.

C-ak úgy futólag említem meg Kockár ur modern épületté alakított házat, részint mert nem tartozik szorosan véve az újabb épületek közé, részint mert közel álló viszonyom tervezőjétől, némileg eltölti behatóbb bírálattal.

Szabad legyen itt a róm. kath. templom tornyának új tetejét is fölemlítenem. Kezdetben valami szokatlan hatást gyakorolt, de lassanként mindjobban megnyerte tetszésemet, különösen alsó részének ugy alakbeli nemessége, mint sajátosságos kellemes szingzagságával. Csak örülni tudok, hogy a toronytetők nálunk a „landesüblich“ modor használatát egy ily sikerültelem kezdtek megtörni.

Legimpozánsabb nagyságu épülete városunknak bizonyára a vármegyeháza. Nehéz feladat volt az új épületet a régivel egygyé olvasztani, s ne csodáljuk hogy egy hírnevesebb építőnk közé tartozónak sem sikerült a régi épület megnagyobbítását úgy keresztül vinni, hogy az a régivel egy szép egésszé olvadjon össze. Sokan vannak azon hitben, hogy a régi épület fölemelésével a feladat könnyen lett volna megoldható. Nézetem szerint — a költségek tetemes voltától eltekintve is — talán nagyobb egységet sikerült volna előállítani, de széppé meg ez uton sem sikerült volna tenni. A feladat megoldása nagyon közel áll a lehetetlenhez, mert a régi egymagában, talán nem szép — de mindenesetre egész képezve, homlokzatának gyökeres átalakítása nélkül, bármely hozzáépítés csak is hozzáépítés maradhatott volna. A fennálló egyensúly okvetlenül megbomlana, mit az egész homlokzatnak tökéletes átalakításával lehetne csak elkerülni. Ennek költségein pedig akár egy egészen új épületet lehetne emelni. Az új épületnek megkívánt kiszélesítése még csak nehezítette a helyzetet. A régi épület tetőzetén alkalmazott változtatások egyrésze — a sarkokon — jól van alkalmazva, míg a közepén lévő, új elemeket hozván be, az egység hiányát még csak növelte.

Hadd említem még meg új büszkeségünket, a már is sok keserűséget okozott színházat. Méltó párja a szomszédjában lévő sarok háznak, mindakettő sok üres ablakaival és zárva tartott ajtaival nem igen járulnak hozzá, hogy városunk legelhanyagoltabb terét emeljék.

Végül kerül a sorban az új honvéd kaszárnya; ez ha nem lép is fel a szépség valami nagy igényeivel, mégis dicséretére válik bizonyos el nem tagadható tetszetősége. Minden dísz, mint holmi cafrangot megvetve — hatalmas méreteivel imponál.

Hogy az építkezés terén nagy és pedig előnyös

*) En ezt a hibát kizárólag tervezőjének róhatom csak fel.

változás állott be, ezek után ki tagadhatná. S ha nem is a szép, de az ezt jobban megközelítő chablonszerűség kezdti — a főváros példáján indulva — a régi schlandrián helyét elfoglalni.

Bárha ugyanilyen haladás volna a lakóházak célszerű — úgy az egészségre mint a kényelemre előnyösebb, belső beosztáson is észlelhető. De ha még fővárosunkban, sőt az egészen újonnan épült Szegeden is a fehér hollók közé tartoznak az „egészséges házak”, akkor elégedjünk meg városunkban, az eddig elért sikerrel is.

Kikindai Aladár.

AZ ÓRA A HÁZBAN.

Psz! lépteket hallok. Az idő halad a házon át, az óra ketyeg. Már évtizedek óta jár a falióra szokt lépteivel, és ha Isten akarja, még jó ideig járand, hogy a háznépnek munkára a nappalokat, nyugalomra az éjjeket lelkiismeretesen kiszabja. A gazda mindennap egyszer felhúzza s aközben így gondolkodik! Enye! mért nincs az ember is akként szerkesztve, hogy fel lehessen húzni? De maga a kedves falióra is idővel kifárad, ábrázata megvakul mint a jó öreg anyósé, a gépezet megakad, mert kerekai fából vannak.

De a gazda sincsen ám vasból.

Egy jó falióra 3 gazdát túlélt, és ha mindig egyenlő hőmérséklettel és egyenlő sullyal bír, (mert a mértékletesség még az óráknak is egészségre szolgál) a negyediket is túlélt. Az idő lehet akármilyen, akár háboru vagy pestis, akár szüktermés legyen, az óra egyenlő lépésben jár; jólét, szükség és halál felett érzéketlenül elhalad. Embertől kézből soha merészebb, de egyszersmint borzalmasabb mű nem került ki mint az óra, titokteljes mérték, mellyel az ember napjait örök idők óta nap- és holdforgásának tekintetbevétele nélkül kimeri. Ha az ember halva leroskad is, az óra jóval túlélt, és felhúzatja magát még akkor is, ha a sírján már régen a plébános kecskéi legelnek.

Es mivel az óra oly állandó valami, úgy csak minden 10-20. évben egyszer megtörténik, hogy a minden oldalról csengő zengő saroglyával megrakott házáló beállit az ajtón. Nevezetes egy ember! ki, ha vesszük, kiszámíthatlan időket borbord a hátán; a fiatal leány menyegzőjének, a gazdasszony öreg anyaságának és a gazda halálának óráját hozza a házba. Mindez mélyen el van rejtve az óra kerekai, mutatói és csengetyűiben, melyek a sors óráját, percét egykor hirdetik.

A házáló letéven terhet, letörli izzadó arcát. Nem messze tőle ül a gazda; azt mondja, nincs szüksége órára, itt van még az öreg, s útni, az is út. A gazdasszony hallván ezt, már fel akar szökni — már azt hitte, hogy róla beszélgetnek. A kis fiu is már itt van szemügyre veszi a portékát minden oldalról. Ijedten visszaretten, ha egyik-másik rugó egyszerre elkezd rezegni. De — ah! — valamit megpillantok; egy óralapon zöld-piros kakuk kikukkan; valahányszor út az óra, ugyanannyiszor kiugrik és kikiáltja az órák számát.

A fiu apja ingujját rángatva, örömsugárzó arccal odasugja neki, hogy vegye azt a kakukórát. Szegénynek szive ugyanis már eleven madarakon, bárányokon, sipokon csüngött, de mindez egyszerre, mint a csillagok a reggeli nap elől, háttérbe szorul a cifra kakukóra láttára.

Most jön a fiatal béres. Titokban kérdi a házálót, nincs-e olyan órája, mely éjjel lassabban jár mint nappal; az öreg kormos falióra már nem teszi kedvére; alig hunyja be az ember szeméit, hogy pihenjen és a lutriszámokról álmodják, már megint kiállhatatlan morgásával tudtára adja, hogy — hé fel! és nézze az ember azt a gonoszágót, hét egész órával előretolta mutatóját. Nappal meg olyan lomhán és mámorosan ketyeg, hogy az ember tiszter is kiálthat ebéd után, alig bírja már megvárni az evés idejét. Ilyen óra nem való jóra való parasztházba.

Az öreg béna szomszédasszony is besantikál, ez éppen az ellenkezőt mondja. Éjjel, ha mindenki alszik, az ő órája oly lassan ketyeg, meg dűdöl, hogy színt azt gondolná az ember, hogy őt is kerülgeti az álom, s így már alig várja az ember a kakas reggeli notáját.

A háziasszony ellenben már 7 év óta van a házánál s alig tudja, hogy van óra. Nem hallja annak ütését, mert idejét a dologhoz szabja. Ágyba fekszik, ha rendbe hozta konyháját, felkel, ha kialudta magát. És ebben oly pontos, hogy minden óra, minden kakas, sőt a hajnali csillag ő szerinte tarthatná magát. És ha a gazda azon kijelentésével, miszerint nem kell új óra, itt van még az öreg, csakugyan a feleségét értette volna, bizony igazza volna.

De hogy őszinte legyek, a gazda sokkal jobban érdeklődik kormos órája, mint felesége iránt, és míg annak birtokában van, kedvvel hallgatja ketyegését, s ha út, minden körülmények közt ájtatosan olvassa minden ütését, ha mindjárt a „Miatyánk” kellő közepén is van.

De van még nép a háznál. A vén szolgáló legfellebb akkor törődik az órával, ha beteg, mert ekkor a doktor rendelvénye szerint minden órában egy evőkanálnyal be kell venni.

Az öreg béres már éppen meglehet a ház órája nélkül, mert megvan neki gyomra tájékában az ő izéje; ez az ő óra és utmutatója ez életben. Ha ez zsebében van, akkor biztonságban érzi magát, mert tudja mi a teendője, és lassan bár, de biztosan halad utján s előbb még soha meg nem érkezett, míg az óráján az evés ideje elérkezett.

De ha majdan az ő „órája” is megállna — mert az urnak intézményei kikutatatlanok, ezek még a nagy világorát is kiforgatják majdan pályájából — mondom, ha az ő zseborája egykor megáll, akkor hát az öreg béres is megáll, megtölti pipáját.

Az ifju szolgálóval meg így áll a dolog: ha az órára tekint, nincs szeretője. Ha pedig van szeretője, akkor ettől van saját zseborája, melyre tekint és melyben bízik, akár miként álljon mutatója.

Legbizalmasabb viszonyban az öreg faliórával mégis csak a gazda ifju, csinos leánya áll. Ő az egyedüli, ki kezét meri az öreg láncob torkába dugni, anélkül, hogy az megmarná; és ő az egyedüli, ki számolymra állva az öreg morgia mutatóját igazítani képes,

anélkül, hogy a gazda észrevenné. Olykor aztán megessik, hogy szombat éjjelen, midőn a szomszéd fia késő holdvilágnál a ház előtt elhalad, és a kút vedréből néhányat kortyol — megessik mondom vasárnap reggel, hogy a kakas szokása ellenére 3 óra előtt megzólal, a hajnalcsillag pedig előbb bekukkan az ablakon, mint mikor a gazda az óra által felkelve, ablakán kinéz és háznépét az álomból felkavarja. Hja! az óra is néha munkaszünetet tart. tegnap este, midőn a szomszéd fia a kútnál ivott, kissé halgatózott, hogyan csöpörög a víz — és így egy egész órával elkésett. A gazda csinos leánya meg pompásan kialudta magát és egészen megelégedett.

A kormos óráknak megbízhatlanságára való körülmények okozták most, hogy a gazda az egyszer a rendesnél tovább megáll a házáló előtt, szemügyre vétén annak, csengő portékáját. A házáló feloldja saráglját és kirakja fényes ábrázatu, koromfekete számokkal, csillogó mutatókkal, tarka virágtestményekkel ékeskedő tartalmát. Mindenik oly bájoson mosolyog, mintha csak boldog órákat rejtene magában. A kis fiu már annyira megismerkedett a kakukkal, hogy ott meri tartani ujját, míg az kiugrik s utána kap.

A gazda elkezd alkudni. A házáló sajnálkodik, hogy ez egyetlen kakukórája, és különben is a cs—i bíróknak odaigerte; ha azonban mégis inkább itt eladja, ezt csakis a fiu kedvéért teszi, ez oly kedves fiúcska, és ő bolondul szereti a gyerekeket. Azért egy krajcár nyereséget sem kíván, és ő, a gazda csak mondjha meg bátran, hogy mennyit akar érte adni. — „Hát, hát — sóhajt a gazda — mennyit is érhet egy olyan izé — óra? Ugy gondolom (zrrr . . .) egy, kettő, három, négy, öt, hat, hét, nyolc, kilenc.”

„De az Istenért — kiált a házáló — hiszen nyolc forintért odaadom, magától nem kívánok nyereséget.”

„Hová gondol — mondja a gazda nyugtva — a láma mellett még becsületesen meg se lehet olvasni, hányat üt az óra. Ugy gondolom, akartam mondani, egy forint 30 krt megér az a rongy, nemde anyó?”

Erre a házáló nem vesztegeti a szót; ilyen emberrel nincs többé mit beszélnie. Hozzálat a saráglá bekötözéséhez.

A kis fiu rosszat sejt, szája terjeszkedik, alsó álla kidüleszkedik, szájsarkai lefelé görbülnek és lélekfájdalma velőtrázó ordításban tör magának utat.

Ez a döntő pillanat. A gazdasszony előlép és 3 frtért megveszi az órát.

Az öreg kormos elmozdított helyéről, melyet az öreg apa neki már jó régen tiszteltől kijelölt és kivándorol a sötét kamrába. Ott rágiák az egerek szurkos zsinórait; mutatója pedig csenden áll és mindig X-re mutat, és ez a sárkereszt.

A szobában ketyeg az új óra, és a kakuk szüntelen kiált, télen-nyáron, évről-évre, míg végre a fiúnak — a fiatal gazdának feleséget esalt a házba.

Benninger József.

NYILTTÉR.)

Az Olay-Kigerl-féle sajtópernek a budapesti sajtóbírósa előtt e hó 10-én történt tárgyalása során magánvádló ur a bajai főispán is felemlítette, valószínűleg azon célzattal, hogy ezen tisztán magán jellegű ügynek politikai színezetet kölcsönözzön.

Az ezen sajtóügy tárgyalásáról a lapokban megjelent közleményt annak idején olvasván, magánvádló nyilatkozatának következő passusa: „Azért mondom ezt itt a nyilvánosság előtt, hogy arról a bajai főispán értesüljön, — elfogulatlanul másképp magyarázható nem volt, mint hogy talán figyelmessé akart tenni, miszerint állítólag panaszolt háta mögött álló egyének a főispán környezetéből valók.

Most azonban, miután a hivatkozott sajtóügy tárgyalása külön füzet alakjában becsátott közzé, és ennek 38 ik lapján magánvádló ur képviselője — hihetőleg szintén politikai tendenciából — egy a védenének tulajdonát képező lap kiadása körül felmerült nyomdaüggyel a bajai főispán is kapcsolatba hozta; miután továbbá némely vidéki ellenzéki lap magánvádló ur és képviselője nyilatkozatainak oly értelmezést kívánt adni, mintha általok a főispán mint magánember jelleme érintett volna, szükségesnek tartom kijelenteni:

hogy a magánvádló tulajdonát képező ellenzéki lap kiadásának megakadályozására nemcsak hogy be nem folytam, hanem arról egyáltalán semmimem tudomással nem bírtam, mert azon időben Bajáról távol lévén; az ügyről csak a lapok utján utólag értesültem; hogy a Kigerl-féle röpirat keletkezéséről vagy tartalmáról mindaddig, míg az közkezen nem forgott, tudomásom nem volt, és még kevésbé arról, hogy bárki által ilyféle röpirat közrebocsátása tervbe vétetett;

hogy a röpirat szerzőjével — kit csak mint törvényhatósági bizottsági tagot ismertem a gyűlések alkalmával történt felszólalásaiból — semmimem privát beszélgetésbe soha nem elegyedtem;

hogy Olay Lajos ur magánügyeit sem nem ismerem, sem nem ismerem, — egyébként sem lévén szokásom, másoknak magántermészetű ügyeivel foglalkozni; végre

hogy a kérdéses röpirat további fejleményeire sem közvetve, sem közvetlenül soha a legkisebb befolyással nem voltam, valamint hogy azt sem tudtam és jelenleg sem tudom, hogy állott-e vagy áll-e — és ha igen, ki vagy kik — a bevádolt szerző háta megett.

Mindezeknél fogva, ha mégis a sajtóbírósa előtt tett és a bajai főispánra vonatkozó nyilatkozatok netán oly célzattal mondtak el, mint a melyet azoknak némely vidéki ellenzéki lap tulajdonitani kíván, t. i. hogy azok által a közönségben oly vélemény ébresztessék, mintha a főispánnak ezen tisztán magán jellegű ügy keletkezésében vagy fejleményeiben bármi része lett volna: ezen inszINUÁCIÓT, a mennyiben az illetők erre nézve félreérthetetlen és világos magyarázatot nem adnának és ki nem jelentenék, hogy személyemet sérteni nem akarták, addig is, míg a személyes sértésért más uton elégtételt venni fogok, még mint politikai kortesfogást is, hitvány galádságnak és becsületességnek nyilvánítom.

Baján, 1884. január hó 21.

Jankovich Aurél,
főispán.

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Zombor 1884 Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomtatás.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legtisztább égyényes
SAVANYU-KÚT
legjobb asztali- és üdítő ital,
kitünő hatásának bizonyult köhögésknél,
gégebajoknál, gyomor- és hólyaghu-
rutnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

A MOHAI
ÁGNES
FORRÁS
hazánk egyik legszénsavdúsabb
SAVANYUVIZE
kitünő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál
s a gyomornak az idegrendszer bántalmán alapuló
bajainak. Általában a víz mind azon körökön kiváló
figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása
és az idegrendszer működésének felfokozása kívánatos.
Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.
1883. évben 1 millió palack szállított el.
Fris töltésben
mindenkor kapható
Édeskuty L.
m. kir. udv.
aszénvíz szállítómal Budapeston.
Ugyszintén minden gyógyszerárban, fő szerkeszkedés-
ben és vendéglőkben.
Raktár: ZOMBORBAN 12-5
Weidinger Sándor és Zsigmond uraknál.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

137. sz.
kig. 1884.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye topolyai járás szolgabírja részéről — Topolya községben elhalálozás folytán üresedésbe jött község-jegyzői állás betöltésére ezennel pályázat nyitattik, — választási hatánapul Topolya község-házához 1884. évi február hó 16. napjának d. e. 9 óraja kitűzetik.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, miszerint az 1871. évi XVIII. t. c. 74. és 75. §§ értelmében felszerelt (teljes kort, születési anyakönyvi kivonattal) képesítvénnyel igazolva folyamodványokat alólított-hoz f. e. február hó 10-ig nyújtsák be, mivel később beérkezendő folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Jegyzői állás következő javadalmazással van egybekötve:

1. Kézpénzfizetés 600 frt.
2. $\frac{2}{4}$ telekfed haszonélvezete.
3. Szabad lakás.

Kelt Topolyán, 1884. évi január 11 én.

3-2

CSÁSZÁR,
szolgabíró.

Titelen a fútcában a legszebb helyen és a legnagyobb forgalmi ponton levő

bolti helyiség,

három szoba, konyha, éléstár, padlás és raktárral együtt 1884. év május hó 1-től három egymásutáni évre bérbe adandó.

Közelebbi értesítést ad a tulajdonosnő

3-3

özv. Nedelkovits Emilia.

BURGSTALLER SÁNDOR

vegyeskereskedő Bezdánban

3-1

egy tanoncot, ki a magyar, német és dalmát nyelvet beszéli, előnyös feltételek mellett elvállal.

REILE JÁNOS LIPÓT

rőfös-kereskedése Apatinban,

a legnagyobb és legélénkebb forgalmi helyen (a központban, a templom átellenében), előnyös feltételek mellett eladó. — Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos.

7-4